

۵

فصل پنجم

معدن



آمار و اطلاعات ارائه شده در این فصل از نتایج «آمارگیری از معادن در حال بهره برداری» که توسط مرکز آمار ایران اجرا شده است بدست آمده است. همچنین از آمار ارائه شده توسط اداره کل تعاون استان سیستان و بلوچستان نیز استفاده شده است.

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این فصل

معدن

مجموعه کانسار (ذخیره معدنی که بهره برداری از آن اقتصادی می باشد) و ماشین آلات و تسهیلاتی که به منظور اکتشاف، تجهیز و بهره برداری و کانه آرایی از کانسار ایجاد شده است. کانه آرایی نیز به کلیه عملیات فیزیکی و شیمیایی که به منظور جدا کردن قسمتی از مواد باطله از کانه و یا تفکیک کانه ها از یکدیگر صورت می گیرد اطلاق می شود.

معدن در حال بهره برداری

معدنی است که دارای مجوز بهره برداری از وزارت صنایع و معادن (برای معادن غیر از شن و ماسه) یا از شهرداری ها و فرمانداری ها (برای معادن شن و ماسه) می باشد و در سال آمارگیری، حداقل مدت ۳۰ روز به صورت پیوسته یا نا پیوسته، مجموعه ای از عملیات استخراج (در پاره ای از موارد همراه با کانه آرایی) برای به دست آوردن کانه قابل فروش در آن انجام می شود.

مدیریت خصوصی

مدیریتی است که توسط افراد یا مؤسسات خصوصی اعمال می شود.

مدیریت عمومی

مدیریتی است که توسط وزارتخانه ها، سازمان های دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، بانک ها و شهرداری ها اعمال می شود.

شاغلان

کلیه افرادی هستند که در داخل یا خارج معدن به صورت تمام وقت یا پاره وقت برای معدن کار می کنند. شاغلان از نظر وظیفه ای که به عهده دارند به شاغلان خط تولید (ماهر و غیرماهر) و سایر شاغلان تفکیک می شوند.

شاغلان ماهر خط تولید

کارکنانی هستند که به اعتبار دانش فنی و تجربه ای که کسب کرده اند، توانایی انجام یک قسمت از کار فنی خط تولید را داشته باشند، مانند مهندسان، تکنسین های فنی، استادکاران، سرکارگران ماهر، تعمیرکاران و رانندگان.

شاغلان ساده خط تولید

کارکنانی هستند که شغل مورد تصدی آنان در خط تولید نیاز به تعلیم و کسب تجربه ندارد، مانند کارگران ساده، باربران و بارگیران.

سایر شاغلان

کارکنانی هستند که در معدن یا دفتر مرکزی به کار اداری، مالی و خدماتی اشتغال دارند و عموماً کارمند نامیده می شوند.

جبران خدمات مزد و حقوق بگیران

عبارت است از پرداخت مزد و حقوق و سایر پرداختی ها (پول، کالا و ...) به مزد و حقوق بگیران.

- منظور از مزد و حقوق، مجموع پرداختی های کارگاه به صورت پول و یا کالا تحت عنوان مزد و حقوق به مزد و حقوق بگیران است.

- سایر پرداختی ها (پول، کالا و ...) شامل پاداش، اضافه کار، هزینه خوراک و پوشاک، هزینه ایاب و ذهاب، حق اولاد، حق عائله مندی، حق مأموریت، بدی آب و هوا، سهم کارفرما از بیمه های اجتماعی، خواربار، بلیط اتوبوس و ... به مزد و حقوق بگیران است.

تولید مواد معدنی

مجموع مواد معدنی حاصل از یک رشته فعالیت استخراج است که به اشکال گوناگون قابل عرضه به بازار می باشد. شایان ذکر است که در بعضی از رشته فعالیت ها یا معادن، مواد معدنی به همان صورتی که از کانسار استخراج می شود عرضه می گردد در صورتی که در بعضی دیگر از رشته فعالیت ها یا معادن، مواد استخراج شده پس از انجام عملیات فیزیکی یا شیمیایی لازم به منظور جدا کردن قسمتی از مواد باطله، تفکیک کانه ها و یا افزایش عیار ماده خام به بازار عرضه می شود. ضمناً در یک رشته فعالیت ممکن است چند ماده معدنی به دست آید. مثلاً در رشته فعالیت «استخراج سنگ مس». سنگ مس، کنسانتره مس و کنسانتره مولیبدن حاصل می شود که مجموع آنها تولید رشته فعالیت مزبور به حساب می آید.

ارزش تولیدات

ارزش مواد معدنی استخراج شده و سایر تولیدات معدن به قیمت تولید کننده، یعنی قیمت فروش به مشتریان در محل معدن است.

سرمایه گذاری (ارزش تغییرات اموال سرمایه ای)

عبارت است از تغییرات ایجاد شده در ارزش اموال سرمایه ای (ماشین آلات، ابزار و وسایل کار بادوام و تجهیزات اداری و سایل نقلیه، ساختمان و زمین، راه اختصاصی، توسعه و اکتشاف و سایر) شامل ارزش خرید، تحصیل یا ساخت اموال سرمایه ای جدید و هزینه تعمیرات اساسی اموال سرمایه ای موجود در معدن، منهای ارزش فروش یا انتقال اموال سرمایه ای.

ارزش افزوده

عبارت است از ارزش دریافتی ها (ستانده ها) منهای ارزش پرداختی ها (داده ها).

ارزش دریافتی ها (ستانده ها)

عبارت است از ارزش تولیدات مواد معدنی، سایر تولیدات، ساخت و تعمیر اساسی اموال سرمایه ای توسط شاغلان و سایر دریافتی های معادن که شامل دریافتی بابت کارهای کنتراتی، تعمیرات جزئی ساختمان و لوازم و تجهیزات اداری، تعمیرات جزئی ماشین آلات آزمایشگاه و ... می باشد.

ارزش پرداختی ها (داده ها)

عبارت است از ارزش مواد و ابزار و وسایل کار کم دوام، سوخت مصرف شده، آب و برق خریداری شده و سایر پرداختی ها که شامل پرداختی بابت کارهای کنتراتی، تعمیرات جزئی ساختمان و لوازم و تجهیزات اداری، تعمیرات جزئی ماشین آلات، آزمایشگاه و ... می باشد.

شرکت تعاونی معدن

نوعی شرکت تعاونی است که در زمینه استخراج، بهره برداری و فروش مواد استخراج شده از معادن فعالیت دارد.

۵-۱- مشخصات عمومی معادن در حال بهره‌برداری بر حسب فعالیت (هزار ریال)

سال و شهرستان	تعداد معادن			تعداد شاغلان	جبران خدمات مزد و حقوق بگیران
	جمع	مدیریت عمومی	مدیریت خصوصی		
.....۱۳۷۰	۳۲	۱۶	۱۶	۳۴۸	۶۷۱
..... ۱۳۷۵	۲۷	۶	۲۱	۳۰۸	۲۰۹۹
..... ۱۳۸۰	۱۹	۸	۱۱	۱۷۱	۲۳۱۹۴۰۹
.....۱۳۸۲	۳۹	۱۴	۲۵	۴۳۵	۱۱۴۲۷۶۷۲
..... ^(۱) ۱۳۸۴	۱۲	۱۱	۱	۴۷۹	۲۰۹۲۷۷۴۶
..... ^(۱) ۱۳۸۵	۱۵	۳	۱۲	۳۹۹	۱۸۵۲۹۶۹۹
.....۱۳۸۶	۵۶	۷	۴۹	۷۶۹	۳۵۵۲۰۰۰۰
.....۱۳۸۷	۷۰	۲	۶۸	۹۳۲	۳۶۷۸۸۰۰۰

۱- در این سالها در این جدول معادن شن و ماسه در سر جمع کل داده نشده است .

مأخذ - مرکز آمار ایران .

۲-۵-تعداد معادن در حال بهره برداری بر حسب فعالیت

سال	جمع	کرومیت	منگنز	شن و ماسه	سنگ گچ	سنگ تزئینی
.....۱۳۷۹	۳۵	۶	۰	۱۸	۰	۳
.....۱۳۸۰	۴۰	۳	۱	۲۱	۰	۲
.....۱۳۸۲	۳۹	۰	۰	۲۷	۰	۳
..... ^(۱) ۱۳۸۴	۱۲	۱	۰	۰۰۰	۰	۳
.....۱۳۸۵	۴۱	۲	۰	۲۶	۰	۴
.....۱۳۸۶	۵۶	۴	۱	۳۲	۱	۷
.....۱۳۸۷	۷۰	۴	۱	۴۳	۱	۱۰

سال	سنگ لاشه	سنگ آهک	آنتیموان	منیزیت و گل سفید	تالک
.....۱۳۷۹	۳	۲	۰	۳	۰
.....۱۳۸۰	۶	۲	۰	۵	۰
.....۱۳۸۲	۵	۲	۰	۲	۰
..... ^(۱) ۱۳۸۴	۷	۱	۰	۰	۰
.....۱۳۸۵	۸	۱	۰	۰	۰
.....۱۳۸۶	۸	۱	۱	۱	۰
.....۱۳۸۷	۸	۱	۱	۱	۰

۱-در سال ۸۴ آمار معادن شن و ماسه داده نشده است .

مأخذ - مرکز آمار ایران .

۳-۵- تعداد شاغلان معادن در حال بهره‌برداری بر حسب فعالیت

سال و معدن	جمع	خط تولید						سایر کارکنان (اداری، مالی، خدماتی)
		جمع	کارگران ماهر	کارگران ساده	تکسین ها	مهندسين	امور حمل ونقل	
..... ۱۳۷۰	۳۴۸	۲۱۶	۱۵۳	۶۳	...	...	...	۱۳۲
..... ۱۳۷۵	۳۰۸	۲۴۱	۱۴۰	۱۰۱	...	...	...	۶۷
..... ۱۳۸۰	۱۷۱	۱۴۲	۹۲	۵۰	...	...	...	۲۹
..... ۱۳۸۲	۴۵۶	۳۲۶	۲۲۷	۹۹	...	...	...	۱۳۰
..... ^(۱) ۱۳۸۴	۴۷۹	۴۲۴	۱۵۲	۱۲۹	۱۰	۱۶	۱۱۷	۵۵
..... ۱۳۸۵	۷۲۹	۵۸۴	۳۴۴	۱۵۹	۷	۱۵	۵۹	۱۴۵
..... ۱۳۸۶	۷۶۹	۶۰۴	۱۵۲	۲۱۷	۳۱	۳۲	۱۷۲	۱۶۵
..... ۱۳۸۷	۹۳۲	۷۴۰	۱۹۳	۲۴۹	۴۴	۳۳	۲۲۱	۱۹۲
..... کرومیت	۴۸	۳۹	۱۰	۱۶	۰	۴	۹	۹
..... منگنز	۱۰	۹	۳	۳	۰	۲	۱	۱
..... آنتیموان	۱۴	۱۳	۰	۱۱	۰	۱	۱	۱
..... سنگهای تزئینی	۱۶۸	۱۳۵	۲۷	۶۴	۳	۱۱	۳۰	۳۳
..... سنگ لاشه	۱۵۲	۱۲۵	۲۴	۵۲	۵	۹	۳۵	۲۷
..... سنگ آهک	۶۴	۶۲	۳۰	۲۰	۵	۵	۲	۲
..... شن و ماسه	۴۵۵	۳۴۴	۹۸	۷۴	۳۱	۰	۱۴۱	۱۱۱
..... سنگ گچ	۷	۳	۰	۲	۰	۰	۱	۴
..... منیزیت و گل سفید	۱۴	۱۰	۱	۷	۰	۱	۱	۴

۱- در سال ۸۴ آمار معادن شن و ماسه داده نشده است.

مأخذ - مرکز آمار ایران.

۴-۵ - مقدار و ارزش تولید مواد معدنی معادن در حال در حال بهره برداری بر حسب سال (تن- میلیون ریال)

سال و معدن	مقدار	ارزش
.....۱۳۸۲	۲۴۲۸۶۷۳	۶۲۹۵۱
..... ^(۳) ۱۳۸۴	^(۱) ۱۲۷۰۹۸۲	۲۲۱۹۵۱
.....۱۳۸۵	۳۵۱۲۸۳۹	۱۸۴۰۹۳
.....۱۳۸۶	۲۴۶۱۷۴۰	۲۱۶۵۴۳
.....۱۳۸۷	۲۱۶۹۸۷۵	۲۴۹۲۴۷
.....کرومیت	^(۱) ۱۶۰۴۱۴۹	۱۱۴۵۶
.....منگنز	۱۳۴۰۴۶۳	۱۵۶۰
.....آنتیموان	^(۱) ۱۹۶۲۵۲۰	۱۲۰۰
.....سنگهای تزئینی	۷۵۶۰	۸۸۲۸۸
.....سنگ لاشه	۱۳۰۰	۶۰۶۰۳
.....سنگ آهک	۴۰۰	۱۴۹۶
.....شن و ماسه	۱۰۳۴۰۳	۸۱۰۷۹
.....سنگ گچ	۸۵۹۴۰۰	۱۵۰۰
.....منیزیت و گل سفید	۳۳۲۵۰۰	۲۰۶۵
	^(۱) ۱۹۶۲۵۲۰	
	۳۰۰۰۰	
	۵۹۰۰	

(۱) واحد بر حسب متر مکعب است

(۲) در این سال مقدار و ارزش تولید معادن شن و ماسه در سر جمع کل محاسبه نشده است.

مأخذ - مرکز آمار ایران

۵-۵- ارزش افزوده، ارزش پرداختتیهها و دریافتیههای معادن در حال بهره برداری بر حسب سال
(میلیون ریال)

دریافتیهها (ستانده ها)	پرداختیهها (داده ها)	ارزش افزوده	سال و شهرستان
۶۹۷۳۶	۱۹۲۸۲	۵۰۴۵۴	۱۳۸۲
۲۲۳۱۳۱	۷۷۳۲۳	۱۴۵۸۰۸	 ^(۱) ۱۳۸۴
۱۸۸۲۸۳	۵۴۳۱۱	۱۳۳۹۷۲	۱۳۸۵
۲۲۳۴۷۸	۳۹۰۹۶	۱۸۴۳۸۱	۱۳۸۶
۲۵۴۴۸۷	۵۴۱۵۸	۲۰۰۳۲۹	۱۳۸۷
۱۱۸۲۱	۴۹۶۲	۶۸۵۹	کرومیت
۱۵۶۵	۵۰۹	۱۰۵۶	منگنز
۱۲۵۰	۳۳۳	۹۱۷	آنتیموان
۸۹۶۶۲	۶۵۹۳	۸۳۰۶۹	سنگهای تزئینی
۶۲۱۴۳	۶۱۵۶	۵۵۹۸۷	سنگ لاشه
۱۵۹۶	۷۰۸	۸۸۸	سنگ آهک
۸۲۸۶۳	۳۳۴۳۱	۴۹۴۳۲	شن و ماسه
۱۵۲۲	۳۷۶	۱۱۴۶	سنگ گچ
۲۰۶۵	۱۰۹۰	۹۷۵	منیزیت و گل سفید

(۱) در این سال معادن شن و ماسه در سرجمع داده نشده است .

مأخذ - مرکز آمار ایران

۵-۶- سرمایه گذاری معادن در حال بهره برداری بر حسب سال و نوع اموال سرمایه ای (میلیون ریال)

سال	جمع	ماشین آلات، ابزار و وسایل کاربادوام و تجهیزات اداری	وسایل نقلیه	ساختمان و زمین
.....۱۳۸۲	۱۳۲۱۶	۱۲۴۹۵	۴۳۷	۲۷۱
..... ^(۱) ۱۳۸۴	۱۳۰۹۱	۹۵۹۵	۱۲۲۶	۰
.....۱۳۸۵	۳۳۱۷۵	۳۰۶۰۷	۱۳۹۲	۰
.....۱۳۸۶	۲۹۳۵۲	۲۶۴۹۷	۲۳۸۴	۰
.....۱۳۸۷	۳۰۵۰۷	۲۸۴۵۵	۱۵۰۴	۰
.....کرومیت	۸۳۶	۴۵۹	۳۷۷	۰
.....منگنز	۱۰	۱۰	۰	۰
.....آنتیموان	۶۳	۶۰	۳	۰
.....سنگهای تزئینی	۱۸۰۲۳	۱۶۹۸۹	۱۰۷۹	۰
.....سنگ لاشه	۵۰۳۲	۴۷۱۴	۱۹	۰
.....سنگ آهک	۱۳۹۱	۱۰۹۱	۳۰۰	۰
.....شن و ماسه	۵۲۰۹	۵۰۴۱	۴۴	۰
.....سنگ گچ	-۲۵۴	۲۲	-۲۷۶	۰
.....منیزیت و گل سفید	۱۹۷	۷۰	۱۲۷	۰

سال	راه اختصاصی	توسعه و اکتشاف	ساختمان بدون زمین	سایر
.....۱۳۸۲	۷	۶	۰	۰
..... ^(۱) ۱۳۸۴	۷۷۰	۰	۱۵۰۰	۰
.....۱۳۸۵	۹۷۰	۲۰	۸۰	۲
.....۱۳۸۶	۲۳۸	۳۳	۱۹۹	۰
.....۱۳۸۷	۳۲۵	۰	۱۸۰	۴۳
.....کرومیت	۰	۰	۰	۰
.....منگنز	۰	۰	۰	۰
.....آنتیموان	۰	۰	۰	۰
.....سنگهای تزئینی	۲۵	۰	۱۰۰	۰
.....سنگ لاشه	۳۰۰	۰	۰	۰
.....سنگ آهک	۰	۰	۰	۰
.....شن و ماسه	۰	۰	۸۰	۴۳
.....سنگ گچ	۰	۰	۰	۰
.....منیزیت و گل سفید	۰	۰	۰	۰

(۱) در این سال معادن شن و ماسه در سرجمع داده نشده است.

مأخذ - مرکز آمار ایران

۷-۵- مشخصات عمومی شرکت‌های تعاونی معدنی فعال در پایان سال (هزار ریال)

سال و شهرستان	تعداد	عضو	شاغلان	سرمایه
..... ۱۳۷۰	۰	۰	۰	۰
..... ۱۳۷۵	۳	۳۵	۳۲	۷۵۳۰۰
..... ۱۳۸۰	۴	۴۲	۳۹	۹۶۳۰۰
..... ۱۳۸۴	۵	۴۹	۶۲	۱۰۶۸۰۰
..... ۱۳۸۵	۵	۴۹	۶۲	۱۰۶۸۰۰
..... ۱۳۸۶	۶	۵۶	۶۹	۱۱۷۳۰۰
..... ۱۳۸۷	۶	۵۶	۶۹	۱۱۷۳۰۰
..... ۱۳۸۸	۶	۵۶	۶۹	۱۱۷۳۰۰
..... ایرانشهر	۰	۰	۰	۰
..... چابهار	۰	۰	۰	۰
..... خاش	۰	۰	۰	۰
..... دلگان	۰	۰	۰	۰
..... زابل	۰	۰	۰	۰
..... زابلی	۰	۰	۰	۰
..... زاهدان	۶	۵۶	۶۹	۱۱۷۳۰۰
..... زهک	۰	۰	۰	۰
..... سراوان	۰	۰	۰	۰
..... سرباز	۰	۰	۰	۰
..... سیب و سوران	۰	۰	۰	۰
..... کنارک	۰	۰	۰	۰
..... نیکشهر	۰	۰	۰	۰
..... هیرمند	۰	۰	۰	۰

مأخذ - اداره کل تعاون استان سیستان و بلوچستان.

